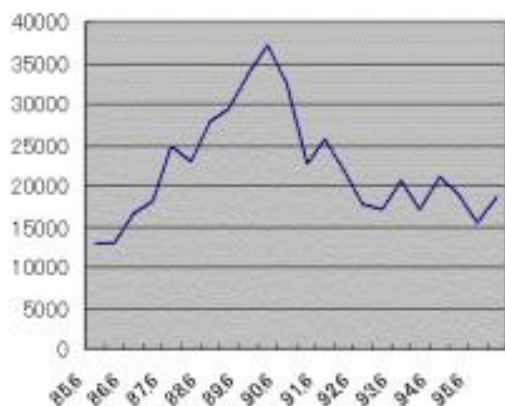

ΣΤΡΕΒΛΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ (του Γιάννη Ζήση)

Είναι σε όλους μας κοινά αποδεκτό πλέον ότι ως χώρα έχουμε παράδοση στην παραοικονομία, στην φοροδιαφυγή και στην εισφοροδιαφυγή. Όλα αυτά συνδέονται με δεύτερα επαγγέλματα, με συνταγματικές και νομικές αγκυλώσεις, με ασφαλιστικούς νόμους που έχουν υστέρηση να παρακολουθήσουν το εμπράγματο εργασιακό ή το κεφαλαιουχικό γίγνεσθαι. Ταυτόχρονα στην χώρα μας έχουν εισαχθεί όλες αυτές οι κακοήθεις νεοπλασματικές θεσμικές συνθήκες όπως οι off shore εταιρίες, τα τραπεζικά άβατα των ανωνύμων εταιρειών, των μετοχών της κερδοσκοπίας, των short selling κοκ.

Το πρόβλημα της αυθεντίας των θεσμών

Διαπιστώσαμε για άλλη μια φορά -στην υπόθεση του Βατοπεδίου- το πόσο προβληματικό είναι η διατήρηση μιας φονταμενταλιστικής αυθεντίας όπως είναι αυτή του Αγίου Όρους. Ενώ κατοχυρώνουμε θεσμικά το αντιανθρωπιστικό άβατο -προσβάλλοντας τον γυναικείο πληθυσμό- την ίδια ώρα βλέπουμε το πιο διεφθαρμένο μέρος του Αγίου Όρους να ρέπει σε μεγαλύτερες ποσότητες από αυτές των τριάκοντα αργυρίων. Αυτό δεν μπορεί να γίνεται εν ονόματι υποτίθεται της Παναγίας, μιας Παναγίας που ήταν αλληλέγγυα στο μαρτύριο του Χριστού. Αυτό μάλλον θυμίζει το περιστατικό του Ευαγγελίου όπου ο Χριστός παρενέβη στον ναό του Σολομώντα, κάνοντας λόγο για μετατροπή του οίκου του Πατρός σε οίκο εμπορίου.

Εμείς τον οίκο αυτό, καταφέραμε να τον κάνουμε οίκο των θεσμών της πολιτικής και όχι μόνο, οίκο των μέσων ενημέρωσης

και άλλων πολλών παραγόντων. Υπάρχει λοιπόν το πρόβλημα αυτής της λεγόμενης αυθεντίας, της αυθεντίας των θεσμών.

Την αυθεντία των θεσμών την βλέπουμε επίσης στην διαχείριση θεμάτων της δικαιοσύνης. Παράδειγμα αποτελεί η υπόθεση της Siemens και ατίμωση της χώρας θυμίζει την πρόσφατη δίκη για το ατύχημα του Bhopal με την Union Carbide στην Ινδία, για να μην είμαστε και τόσο ανάδελφοι. Δεν θυμίζει όμως τη Νιγηρία η οποία έχει κάνει ήδη ριζικές διευθετήσεις στην δικαιοσύνη της. Δυστυχώς σε μας οι διευθετήσεις της δικαιοσύνης ρέουν με τρομερή βραδύτητα και ανασχετικότητα, παρά την πολλαπλότητα των πηγών και οι οποίες πολλαπλασιάστηκαν μετά το εγχείρημα άντλησης ρευστότητας -από πλευράς Γερμανικών επιχειρήσεων- από την πιο μεγάλη και παγκόσμια χρηματαγορά, αυτή της Νέας Υόρκης. Έτσι μπήκαν στις δικαιοδοσίες των Αμερικανικών αρχών που σχετίζονται με την έρευνα που σχετίζεται με θέματα αθέμιτου ανταγωνισμού και οδήγησε στον σκόπελο των υποθέσεων διαφθοράς.

Αυτό δείχνει το πόσο καλά λειτουργούν οι αγορές, το πόσο καλός είναι ο ιδιωτικός τομέας και πόσο ηθικός επίσης είναι στην προσέγγιση του ο δημόσιος τομέας ως προς τον ιδιωτικό. Σε όλη αυτή την χώρα των θαυμάτων η Ελλάδα δείχνει και μέσα από την δικαιοσύνη την ανεπάρκεια της, με μια ειδική διαχείριση στην οποία παγιδεύονται βέβαια και φιλόδοξοι άνθρωποι της δικαιοσύνης, με τεράστιο τίμημα τελικά γι' αυτούς, που θυμίζει κάπως σε εκδοχή ξανά την αρχαία ελληνική ή Σαιξπηρική τραγωδία. Έχουμε πει πολλές φορές ότι τα φαινόμενα διαφθοράς δεν είναι πρωτοτυπία δική μας και δεν θα είναι πρωτοτυπία δική μας.

Για το σιωπηλό ηθικό άνθρωπο

Την ίδια ώρα που συζητάμε για την τεράστια κλίμακα της διαφθοράς σε πολλούς τομείς -μεταξύ των οποίων και στον τομέα του φαρμάκου- μπορούμε να τοποθετηθούμε και από προσωπική εμπειρία για ανθρώπους που εργάζονται με αυτοθυσία στο ιατρικό επάγγελμα δίνοντας με την καθημερινή συμπεριφορά τους το ηθικό

παράδειγμα στους συναδέλφους τους στις νοσοκομειακές κλινικές. Φυσικά υπάρχουν τεράστιες διαφοροποιήσεις, οι οποίες λειτουργούν στα όρια των δυνατοτήτων τους και σχεδόν άψογα από πλευράς ανθρωπίνων κριτηρίων, όπως επίσης με ένα εργασιακό ήθος, το οποίο όμως τελικά δεν αναδεικνύεται.

Εντούτοις υπάρχει και μια σιωπηλή ανάδειξη μέσα στην κοινωνία και γι αυτό το παραδειγματικό έργο. Η μη δημόσια αναγνώριση όμως αυτού του «ανώνυμου καλού» δεν πρέπει να εκληφθεί από μερικούς ως άλλοθι για το τυχοδιωκτικό καιροσκοπικό νεοπλασματικό σώμα της πραγματικά αργόσχολης επιχειρηματικότητας και εργασίας. Ένα τέτοιο καιροσκοπικό σώμα βέβαια αρέσκεται στην αυτοπροβολή του και λειτουργεί επιχειρηματικά χάρη στην ήσσυα προσπάθεια που απαιτείται - λόγω της διαφθοράς- στην εγχώρια οικονομία. Η επάρκεια της αργόσχολης επιχειρηματικότητας θα δοκιμαζότανε μόνο στον διεθνή ορίζοντα καθώς τότε θα απογυμνωνόταν από τα πειρατικά χαρακτηριστικά της.

Κάποιες κρίσιμες διαφοροποιήσεις

Ένα μέρος της παραοικονομίας -το οποίο έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα πλατιά- έχει αναπτυχθεί λόγω του τρόπου λειτουργίας της γραφειοκρατίας η οποία έχει κορπορατιστικά χαρακτηριστικά, δηλαδή απαιτεί ειδικές συντεχνιακές αμοιβές και συντεχνιακές διευθετήσεις. Πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί και να μην «διυλίζουμε τον κώνωπα και να καταπίνουμε την κάμηλο», όπως δυστυχώς γίνεται συνήθως και να μην διαιωνίζουμε καθεστώςτα «ποτοαπαγόρευσης».

Είναι γνωστό ότι συχνά δεν αρκεί το εισόδημα ενός μόνο μισθού για να διαβιώσει μια οικογένεια με τις σημερινές δαπάνες τους. Ένα μέρος αυτών των δαπανών συνδέεται με την παραπαιδεία, ή με το κόστος διαβίωσης μιας διασκορπισμένης οικογένειας για λόγους εκπαιδευτικούς, εργασιακούς κλπ. Επίσης, συχνά η εντοπιότητα γίνεται ένας παράγοντας πελατειακότητας, διαφθοράς και ευκολίας για την δημιουργία διαπλοκής ανάμεσα στον πολίτη και τις υπηρεσίες. Βρισκόμαστε

έτσι σε ένα φαύλο κύκλο για την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων.

Κάποιοι χώροι αναπτύσσονται υπό το καθεστώς μιας τοπικής μαφίας ή προστασίας μην μπορώντας κανείς να τους θίξει, αποκαλύπτοντας το τι συμβαίνει, γιατί κινδυνεύει η ζωή του κυριολεκτικά. Έχουμε δηλαδή μια παραοικονομία που δεν την θέλει κανείς και που λειτουργεί ως ζωτικός ιμάντας ακόμα και του πολιτικού συστήματος.

Η παραοικονομία της μικρής κλίμακας

Ένα μέρος της παραοικονομίας είναι η παραοικονομία της μικρής κλίμακας. Πρέπει να δούμε με ποιο τρόπο μπορούμε:

- 1) να την επανεντάξουμε και να την εξυγιάνουμε παραγωγικά,
- 2) να την εντάξουμε στην ροή των εσόδων και της νομιμότητας,
- 3) να μην την εξωθήσουμε σε ένα βαθύτερο τούνελ δραστηριοτήτων, υιοθετώντας πολιτικές «ποτοαπαγόρευσης».

Οι αφελείς ηθικιστικές ή θεσμικές πολιτικές δεν αποδίδουν. Αυτές δεν αποδίδουν ούτε καν στην Γερμανία ή στην Αμερική που είναι χώρες με ένα πολύ πιο διάχυτο θεσμικό ήθος λειτουργιών, στις οποίες η προτεσταντική ηθική του καπιταλισμού λειτουργεί. Οι στρεβλώσεις λειτουργούν ακόμη και εκεί και τελευταία απόδειξη γι' αυτό αποτελεί η περίπτωση της αγοράς εκ μέρους των «αρμόδιων» υπηρεσιών της Γερμανικής κυβέρνησης ενός cd που περιείχε τους Γερμανούς καταθέτες σε ξένες τράπεζες και Γερμανούς φοροφυγάδες. Επίσης η αντιδικία με τους φορολογικούς και τους καταθετικούς παραδείσους παραμένει επίκαιρη. Οι στρεβλώσεις επίσης φαίνονται από το γεγονός ότι οι νόμοι δεν οδηγούνται σε πλήρη τελεσφόρηση για τις υποθέσεις διαφθοράς αλλά χρησιμοποιούνται εξωδικαστικές ή «άλλες» διαπραγματευτικές βαθμίδες. Η περίπτωση της εταιρίας Siemens είναι χαρακτηριστική.

Η ιστορία του μαύρου χρήματος είναι παγκόσμια και γνωστή και έχουμε αρκετά παραδείγματα πλήρους θεσμικής εκτροπής -με πρόσχημα την μη εκτροπή- σε περιοχές παραγωγής

μαύρου χρήματος. Υπάρχουν οι γεωπολιτικές διαστάσεις στο μαύρο χρήμα και το πρόβλημά μας είναι ότι χρειαζόμαστε άλλη στρατηγική για την μικρή κλίμακα της παραοικονομίας και άλλη για την μεγάλη. Φυσικά θέλουμε και μια άλλη πολιτική προς το μέλλον σε σχέση με το θέμα της απάτης, της διαφθοράς και της κατάχρησης.

Ενώ είμαστε σε αυτή την τραγικά δύσκολη θέση, την ίδια ώρα πρέπει να εφαρμόσουμε την περιβαλλοντική συμμόρφωση. Οι περιβαλλοντικές επενδύσεις θα απαιτήσουν επιπρόσθετο χρήμα με συνέπεια να προστεθούν στο άμεσο μέλλον και οι πράσινες απάτες. Το πρόβλημα πλέον είναι να βρούμε τον τρόπο έτσι ώστε η Ελλάδα να μπορέσει να ανασυγκροτηθεί προς το μέλλον.

Για το χθες και το σήμερα της ροής του χρήματος στην Ελλάδα

Στο παρελθόν υπήρξαν ιδιαίτεροι λόγοι για την ανασυγκρότηση της Ελλάδας στο πλαίσιο των διεθνών συγκυριών. Η ανασυγκρότησή μας -υπό μια έννοια- μοιάζει με την κρίση της δεκαετίας του '30 στην οποία είχαμε ένα τεράστιο εσωτερικό κόστος τόσο από τον πληθωρισμό όσο και από την πολιτική εκτροπή. Στην δεκαετία του '50 είχαμε την συνδρομή από τα πλεονάσματα των αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών της Δύσης και του Βορρά, τα οποία έπρεπε για γεωπολιτικούς λόγους να επενδυθούν στην συνοριογραμμή του Ψυχρού Πολέμου, μ' όλη την παρεπόμενη διαφθορά και διαπλοκή όλων των μορφών.

Σήμερα, το παγκόσμιο παιχνίδι ανταγωνιστικότητας και το πολιτικό θεσμικό πλαίσιο, βρίσκεται σε ένα οριακό σημείο και έχει πολλές ανελαστικές παραμέτρους απ' τις οποίες δεν ξέρουμε ποια θα είναι η προοπτική. Η ανταγωνιστικότητα είναι ένα χαμένο παιχνίδι, ταυτόχρονα όμως είναι τέτοια η πίεση που ασκείται λόγω του δημοσίου και ιδιωτικού χρέους -προς το εξωτερικό και όχι μόνο προς το εσωτερικό- όπου η χώρα είναι αναγκασμένη να κινηθεί εξαγωγικά, να ελαχιστοποιήσει την εσωτερική ζήτηση για να περιορίσει τις εισαγωγές. Ταυτόχρονα πρέπει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της εξαγωγικά, με ποιοτικό και τομεακό στρατηγικό σχεδιασμό.

Όμως όλα αυτά πρέπει να γίνουν διατηρώντας η χώρα την κοινωνική της συνοχή, την εσωτερική ζήτηση και την εσωτερική ροή των κεφαλαίων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, επιτρέποντας στο δημόσιο-ιδιωτικό χρέος να εξυπηρετείται και την έξοδο από την αναπτυξιακή καθήλωση-ύφεση. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί η κατάρρευση και θα έλθει εξυγίανση.

Για το ρόλο της Γερμανίας, της Ευρώπης και των αγορών

Αυτό είναι ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα, καθώς είμαστε ήδη στο μάτι ενός κυκλώνα, το ένα μέρος του οποίου συνδέεται με την ίδια μας την κατάσταση και το άλλο με το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο μοχλεύει την οικονομία -η Γερμανία κυρίως- σε ευρωπαϊκό πεδίο. Η Γερμανία επιχειρεί -μέσα από την επιθετική πολιτική της- να διατηρήσει την δημοσιονομική και ομολογιακή της ευρωστία. Για εξαγωγικούς και παραγωγικούς λόγους αδυνατεί να καταλάβει την μακροχρόνια αυτοπαγίδευσή της στο εσωτερικό πλαίσιο της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και των διεθνών αγορών.

Αυτό το λέμε γιατί η Γερμανία δεν θα μπορέσει ποτέ να προσεγγίσει την δυναμική και το γενικό συγκριτικό πλεονέκτημα ανταγωνιστικότητας της Κίνας, ούτε επίσης να αντιμετωπίσει ολοκληρωτικά τις άυλες μορφές του κεφαλαίου οι οποίες λειτουργούν κερδοσκοπικά, αλλά ούτε και τις μεγάλες συγκεντρώσεις κεφαλαίου κυρίως Αγγλοσαξονικής νοοτροπίας και σύνθεσης. Οι διεθνείς όροι του παιχνιδιού είναι πλέον πολυδιάστατοι και δεν μπορούν να λειτουργήσουν μέσα στα πλαίσια εθνικών πολιτικών -όπως αυτές που επιδιώχθηκαν στον καιρό του μεσοπολέμου ή μεταπολεμικά ή πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο- όπου υπήρχαν αποικιακοί ζωτικοί χώροι και φυσικά προοπτικές ανάπτυξης της εγχώριας ζήτησης.

Η Γερμανία λοιπόν επιβάλλει της όρους της μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση -με μεγαλύτερη ευκολία σε σχέση με το παρελθόν- καθότι είναι ο βασικός παράγοντας δημοσιονομικής συγκυρίας και κεφαλαίων, την ίδια ώρα που λειτουργούν σχεδόν ανεξέλεγκτα οι διεθνείς κερδοσκοπικές αγορές, οι οποίες είναι και αγορές της δυναμικής και του ντόμινο.

Οι αγορές πλέον είναι εξαιρετικά ασταθείς παιγνιακά, την ίδια ώρα που επέρχεται με αυξανόμενη ταχύτητα το πρόσθετο οικονομικό κόστος της περιβαλλοντικής κρίσης, η οποία θα είναι άτεγκτη πολύ περισσότερο από τις κεντρικές τράπεζες ή τις αυστηρές δημοσιονομικές πολιτικές.

Το περιβαλλοντικό νόμισμα είναι το πιο σκληρό από όλα και αυτό δεν φαίνεται να το έχουμε συνειδητοποιήσει ως ανθρωπότητα, και ας πούμε εδώ «ο θεός βοηθός» για τις συνέπειες. Χρειαζόμαστε την επίκληση του πνεύματος. Είμαστε μπροστά σε ένα τοίχο και πρέπει να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε ως χώρα.

Για την παγκόσμια και την Ελληνική δημιουργική λογιστική

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε τους ατυχείς ή μεθοδευμένα πολιτικά και οικονομικά στοχεύοντες χειρισμούς, που έγιναν από την νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Πριν καν θιγεί το ζήτημα της δημοσιονομικής πραγματικότητας έπρεπε να ληφθούν ισχυρά μέτρα δηλαδή μέσα στον Νοέμβριο του 2009. Στην πραγματικότητα οι διεθνείς αγορές και τα κράτη, -πέραν των κερδοσκοπών- δεν θα ήθελαν να μάθουν την πραγματική οικονομική μας θέση, όπως και αργότερα δήλωσαν απρόθυμα για την οικονομική θέση της Ουγγαρίας. Κανείς δεν θέλει να δει μια τόσο αρνητική πραγματικότητα και συνεπώς θα έπρεπε την πραγματικότητα να την διαχειριστούμε σκληρά, αυστηρά και συγκαλυμμένα. Προφανώς αυτό δεν ήταν δυνατόν να γίνει: ούτε από μια κυβέρνηση που εκλέχθηκε με υποσχέσεις υιοθέτησης άσκησης μιας αντίθετης πολιτικής, ούτε από μια χώρα με ανοικτούς ίσως λογαριασμούς με διεθνείς πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες, που είναι άδηλοι βέβαια στο ευρύ κοινό.

Επίσης δεν είναι τυχαίο ότι σημειώθηκε μια ιδιαίτερη αστάθεια την στιγμή που κυκλοφόρησε η φήμη για την βοήθεια της Κίνας προς την Ελλάδα με την αγορά ομολόγων σε λογικό επιτόκιο. Τόσο η Γερμανία όσο και οι Αγγλοσαξονικές αγορές θέλουν να κρατήσουν την Ελλάδα σε μια δεσμευμένη εξάρτηση με τη μεγαλύτερη δυνατή διάρκεια, παρά το αναπόφευκτο κάποια

στιγμή της εισόδου των Κινέζικων εταιρειών και κεφαλαίων στη χώρα. Βέβαια και τα ελληνικά ομόλογα στα ξένα χέρια έκαιγαν σαν «καυτές πατάτες».

Υπάρχει λοιπόν αυτή η μεγάλη ρευστότητα, την ίδια ώρα μάλιστα που υπάρχει και το ανοιχτό μέτωπο των διεθνών κερδοσκοπών και αξιολογητικών οίκων προς το ευρώ και προς το πεδίο των κεφαλαίων και μάλιστα σε καιρό κρίσης, όπου η ανταγωνιστικότητα αγριεύει τις στρατηγικές για την ανάκτηση του χαμένου εδάφους και για το κέρδος.

Τώρα ενώ βρισκόμαστε σε μια τραγική θέση και δεν είναι βέβαιη η κατάρρευση, οι διεθνείς συνθήκες δεν ευνοούν μια έξοδο από την κρίση, σε ορατό ορίζοντα χρόνου. Οι διεθνείς συνθήκες δεν θα βελτιωθούν παρά στους μεταβατικούς δείκτες γύρω από τα ζητήματα ανάπτυξης, οι οποίοι έχουν μια πλασματικότητα, δεδομένου μάλιστα ότι δεν έχουν καταγράψει τα ανοίγματα που έχουν οι δήθεν επανερχόμενες σε κερδοφορία τράπεζες ή επιχειρήσεις. Γενικότερα οι μακροοικονομικοί δείκτες δεν έχουν δείξει ακόμα την σκοτεινή πλευρά της πραγματικότητας. Υπάρχει προφανώς μια **παγκόσμια δημιουργική λογιστική** και φυσικά οι αξιολογητικές εκθέσεις όλων των φορέων δεν δείχνουν **καμία αξιοπιστία, καθώς δεν πρόβλεψαν την παγκόσμια κρίση**, πράγμα που είναι η δουλειά τους!

Γιάννης Ζήσης, συγγραφέας
Μέλος της γραμματείας της ΜΚΟ Σόλων
ioanzisis@solon.org.gr

Διαβάστε επίσης:

- Κριτική, αυτοκριτική και ελληνική κρίση**
- Ελλάδα, ένα πλεόνασμα και τέσσερα ελλείμματα**
- Επιείκεια και θεσμική συνοχή – Το στρατηγικό έλλειμμα της Ελλάδας**
- Αυτοκαταστροφική κουλτούρα και Ελλάδα**
- Ηνωμένες Πολιτείες Βαλκανίων – Εγγύς Ανατολή και 1821**
- Η νεωτερική Ελλάδα και οι τραγωδίες της**

- Πλάγια σκέψη και ηθικός οικονομικός ρεαλισμός
- Ελληνικός οδικός χάρτης εξόδου από την κρίση

Φωτό:Wikimedia

2 Δεκεμβρίου